

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ТА БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ

**Методичні вказівки до виконання контрольної роботи для
студентів напряму підготовки 0305 - «Економіка і підприємництво»
спеціальності 7.03050801 «Фінанси і кредит»
заочної форми навчання**

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 6
від 20.01.2014р.

Фінансова санація та банкрутство підприємств. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи для студентів напряму підготовки 0305 - «Економіка і підприємництво» спеціальності 7.03050801 «Фінанси і кредит» заочної форми навчання / Укл. Г.В.Кравчук., О.М.Кальченко – Чернігів: ЧНТУ, 2014. – 19с.

Укладачі: Кравчук Ганна Вікторівна, доктор економічних наук, професор
Кальченко Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Ільчук В.П., завідувач кафедри фінансів,
доктор економічних наук, професор

Рецензент: Ільчук В.П., доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів Чернігівського
національного технологічного університету

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Загальні вимоги до змісту, структури і оформлення контрольної роботи	5
2 Завдання 1. Теоретичне питання	6
3 Завдання 2. Діагностика ймовірності банкрутства підприємств	8
4 Завдання 3. Оцінка фінансової складової санаційної спроможності підприємства	14
5 Перелік питань до іспиту	16
Рекомендована література	18

ВСТУП

Дисципліна "Фінансова санація та банкрутство підприємств" є нормативною навчальною дисципліною з циклу професійно-орієнтованої підготовки.

Вивчення дисципліни «Фінансова санація та банкрутство підприємств» сприяє формуванню у майбутнього фахівця системи знань щодо сутності та механізму проведення фінансової санації; засвоєнню теоретичної та методологічної бази знань для практичного використання.

Метою вивчення дисципліни є оволодіння студентами теоретико-методичними та практичними навичками з питань діагностики ймовірності банкрутства підприємств, проведення фінансової санації, реструктуризації та ліквідації суб'єктів господарювання.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення сутності фінансової санації, її економічного змісту та порядку проведення;
- з'ясування необхідності та змісту організації контролінгу на підприємстві;
- набуття навичок складання плану санації;
- оволодіння прийомами та методикою проведення санаційного аудиту;
- освоєння методів, правил та умов фінансування санації;
- вивчення механізмів проведення санаційної реструктуризації та реорганізації суб'єктів господарювання;
- з'ясування економіко-правових аспектів санації, банкрутства та ліквідації підприємств;
- оволодіння методикою оцінювання вартості майна підприємств;
- ознайомлення з формами та методами державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання.

Дані методичні вказівки призначені для надання допомоги студентам заочної форми навчання у виконанні контрольної роботи з дисципліни "Фінансова санація та банкрутство підприємств".

Контрольна робота є формою самостійної роботи. Мета контрольної роботи – надати студентам допомогу в кращому засвоєнні курсу “Фінансова санація та банкрутство підприємств”, поглибленні теоретичних знань, набутих під час прослуховування лекцій і самостійної роботи, формуванні необхідних практичних навичок по визначенню ймовірності банкрутства та оцінці фінансової складової санаційної спроможності підприємств.

Методичні вказівки містять загальні вимоги до змісту, структури і оформлення контрольної роботи, напрямки можливих досліджень контрольної роботи, методи діагностики банкрутства підприємств, теоретичні положення щодо оцінки фінансової складової санаційної спроможності, перелік питань до іспиту і рекомендовану літературу.

1 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ, СТРУКТУРИ І ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з дисципліни “Фінансова санація та банкрутство підприємств” являє собою самостійно підготовлену роботу, в якій студент показує рівень і якість засвоєння основних розділів курсу, вміння практичного застосування набутих знань.

Контрольна робота складається з трьох завдань: одного теоретичного і двох практичних завдань.

Напрямок можливого дослідження першого завдання обирається студентом за варіантом, який визначає науковий керівник. При цьому в учбовій групі не повинно бути однакових тем. При розкритті питання студент повинен показати вміння аналізувати і узагальнювати матеріал, робити обґрунтовані висновки на основі вивченої літератури.

Виконання практичних завдань передбачає проведення діагностики банкрутства підприємства та оцінку фінансової складової санаційної спроможності підприємства, використовуючи методики, наведені в даних методичних вказівках в теоретичних відомостях. Для розрахунків і аналізу студенти використовують бухгалтерську звітність (форму №1 "Баланс" і №2 „Звіт про фінансові результати”) самостійно обраного підприємства. Не допускається використання однієї і тієї ж звітності різними особами.

Контрольна робота повинна оформлюватись відповідно до діючих стандартів та містити такі основні розділи:

Зміст

Вступ

1 Завдання 1

2 Завдання 2

3 Завдання 3

Висновки

Перелік посилань

Додатки

У *вступі* наводиться мета, завдання контрольної роботи та необхідність її виконання.

Перше завдання передбачає глибоке і всебічне висвітлення обраної теми, обґрунтування висновків з даного дослідження.

Діагностика ймовірності банкрутства обраного підприємства (завдання 2) передбачає оцінку ймовірності банкрутства підприємства за наведеними методиками (студент обирає на власний розсуд сім моделей) на початок і кінець звітного періоду. Після проведених розрахунків необхідно зробити висновки щодо ймовірності банкрутства даного підприємства за кожною методикою та звести результати усіх розрахунків у єдину таблицю з відповідними висновками та коментарями.

Оцінка фінансової складової санаційної спроможності підприємства (завдання 3) передбачає проведення розрахунків за наведеною моделлю для фор-

мування інтегрального показнику. Розрахований показник дозволить зробити висновки щодо доцільності проведення фінансової санації досліджуваного підприємства або його ліквідації.

У *висновках* стисло викладаються результати аналізу і розрахунків, проведених в контрольній роботі.

В *переліку посилань* наводиться список використаної літератури, складений згідно правил бібліографії.

У *додатки* виносяться форми бухгалтерської звітності підприємства, по якому проводилась діагностика ймовірності банкрутства.

Загальний обсяг контрольної роботи повинен складати 20 – 25 сторінок формату А4 рукописного або печатного тексту.

Термін подання на кафедру контрольної роботи встановлюється науковим керівником. Науковий керівник оцінює отриману на перевірку контрольну роботу за такими критеріями як: рівень виконання роботи, відповідність вимогам, викладеним вище, вміння студента аналізувати результати дослідження і розрахунків, узагальнювати матеріал, висловлювати власну думку, робити висновки. Керівник, після проведення перевірки контрольної роботи, робить запис про її залік чи не залік. Не зарахована контрольна робота повертається студенту з конкретними рекомендаціями по усуненню недоліків та помилок.

Контрольна робота є обов'язковою для виконання всіма студентами та є допуском до складання іспиту з даної дисципліни.

2 ЗАВДАННЯ 1

Напрямки можливих досліджень контрольної роботи

1. Фінансова криза на підприємстві.
2. Поняття, причини, види та наслідки банкрутства підприємств.
3. Економічна сутність санації підприємств та порядок її проведення.
4. Класична модель фінансової санації.
5. Розробка стратегії та плану санації підприємства.
6. Вітчизняний досвід санації підприємств.
7. Світовий досвід санації підприємств.
8. Дослідження найбільш поширених причин кризових станів сучасного підприємства.
9. Антикризове управління підприємством.
10. Система механізмів фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства.
11. Ефективне управління як передумова вдалої санації підприємства.
12. Методи стратегічного та оперативного управління та їх застосування в умовах санації.
13. Діагностика глибини фінансової кризи та загрози банкрутства.
14. Методи діагностики кризових явищ на підприємстві: зарубіжний та вітчизняний досвід.

15. Система раннього попередження та реагування. Моделі прогнозування банкрутства.
16. Проведення аудиту на кризових підприємствах. Завдання аудиторських перевірок, пов'язаних із проведенням санації підприємства.
17. Оцінка санаційної спроможності підприємства.
18. Аналіз виробничо-господарської діяльності в процесі санаційного аудиту підприємства.
19. Оцінка потенціалу підприємства щодо відновлення платоспроможності.
20. Створення механізму зниження собівартості продукції за умов санації підприємства.
21. Оптимізація складу та структури основних засобів в умовах санації.
22. Створення умов для прискорення оборотності оборотних засобів на підприємстві, що оздоровлюється.
23. Використання фінансового левериджу для покращення управління фінансовою санацією підприємства.
24. Впровадження контролінгу для виходу підприємства з кризового стану.
25. Функції і методи контролінгу для запобігання банкрутству підприємств.
26. Вибір стратегії розвитку підприємства, як засіб подолання кризових явищ.
27. Механізм визначення потреби в капіталі для проведення санації підприємства.
28. Джерела і форми фінансової санації.
29. Основні внутрішні джерела фінансової санації.
30. Санаційні заходи, пов'язані з реструктуризацією активів.
31. Санація балансу та призначення санаційного прибутку.
32. Зменшення статутного фонду підприємств для проведення санаційних заходів.
33. Форми залучення коштів власників для фінансування санації.
34. Методи і порядок збільшення статутного капіталу підприємства.
35. Форми і методи державної підтримки санації підприємств в Україні.
36. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника.
37. Способи реструктуризації заборгованості підприємства.
38. Рейдерство в Україні: проблеми та шляхи вирішення.
39. Санація шляхом реорганізації. Можливості поліпшення фінансового стану підприємства шляхом реорганізації.
40. Фінансово-правові аспекти реорганізації підприємств. Фінансові причини і наслідки злиття і поглинання підприємств.
41. Банкрутство як правовий механізм подолання кризових явищ на підприємстві.
42. Розвиток інституту банкрутства в Україні.
43. Характеристика законодавчої бази проведення банкрутства та санації підприємств.

44. Порядок оголошення підприємства банкрутом.
45. Особливості проведення досудової санації та санації за ухвалою господарського суду.
46. Порядок ліквідації підприємства в Україні.
47. Задоволення претензій кредиторів.
48. Мирова угода як інструмент судового врегулювання господарських спорів.
49. Оцінка вартості майна підприємства за допомогою дохідного підходу.
50. Ринковий підхід в оцінці вартості майна підприємства.

3 ЗАВДАННЯ 2

Діагностика ймовірності банкрутства підприємств

1. Модель Альтмана:

$$Z_a = 3,107X_1 + 0,995X_2 + 0,42X_3 + 0,847X_4 + 0,717X_5, \quad (3.1)$$

$$\text{де } X_1 = \frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2190}}{A_{1300}};$$

$$X_2 = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2000}}{A_{1300}};$$

$$X_3 = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Позиковий капітал}} = \frac{\Pi_{1495}}{\Pi_{1900} - \Pi_{1495}};$$

$$X_4 = \frac{\text{Нерозподілений прибуток}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Pi_{1420}}{A_{1300}};$$

$$X_5 = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Pi_{1495} - A_{1095} + \Pi_{1595}}{A_{1300}}.$$

Якщо $Z_a < 1,23$, то підприємству загрожує банкрутство, якщо $Z_a > 1,23$, то підприємство має стійкий фінансовий стан.

2. Модель Ліса:

$$Z_L = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4, \quad (3.2)$$

$$\text{де } X_1 = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Вартість активів}} = \frac{A_{1195}}{A_{1300}};$$

$$X_2 = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2190}}{A_{1300}};$$

$$X_3 = \frac{\text{Нерозподілений прибуток}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Pi_{1420}}{A_{1300}};$$

$$X_4 = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Позиковий капітал}} = \frac{\Pi_{1495}}{\Pi_{1595} + \Pi_{1695}};$$

Якщо $Z_l < 0,037$, то підприємству загрожує банкрутство, а якщо $Z_l > 0,037$, то підприємство має стійкий фінансовий стан.

3. Модель Таффлера :

$$Z_{Ta} = 0,53X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4, \quad (3.3)$$

де $X_1 = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{\Phi_{2190}}{\Pi_{1695}};$

$$X_2 = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Позиковий капітал}} = \frac{A_{1195}}{\Pi_{1595} + \Pi_{1695}};$$

$$X_3 = \frac{\text{Поточні зобов'язання}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Pi_{1695}}{A_{1300}};$$

$$X_4 = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2000}}{A_{1300}}.$$

Якщо величина Z_{Ta} більша за 0,3, це говорить про те, що у підприємства непогані довгострокові перспективи, а якщо менша за 0,2, то банкрутство є більш ніж вірогідним. Проміжок від 0,2 до 0,3 становить так звану „зону невідзначеності”.

4. Модель Спрінгейта:

$$Z_C = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4, \quad (3.4)$$

де $X_1 = \frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Pi_{1495} - A_{1095} + \Pi_{1595}}{A_{1300}};$

$$X_2 = \frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2190}}{A_{1300}};$$

$$X_3 = \frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{\Phi_{2190}}{\Pi_{1695}};$$

$$X_4 = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2000}}{A_{1300}}.$$

Якщо $Z_c < 0,862$, то підприємство вважається потенційним банкрутом. При показнику Спрінгейта більше за $0,862$ підприємство можна вважати таким, що функціонує нормально.

5. Модель Чессера

$$Z_c = - 2,0434 - 5,24X_1 + 0,0053X_2 - 6,65X_3 + 4,4009X_4 - 0,0791X_5 - 0,102 X_6, \quad (3.5)$$

$$\begin{aligned} \text{де } X_1 &= \frac{\text{Гроші та їх еквіваленти}}{\text{Вартість активів}} = \frac{A_{1160} + A_{1165}}{A_{1300}}; \\ X_2 &= \frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Гроші та їх еквіваленти}} = \frac{\Phi_{2000}}{A_{1160} + A_{1165}}; \\ X_3 &= \frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2190}}{A_{1300}}; \\ X_4 &= \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Pi_{1595} + \Pi_{1695}}{A_{1300}}; \\ X_5 &= \frac{\text{Необоротні активи}}{\text{Власний капітал}} = \frac{A_{1095}}{\Pi_{1495}}; \\ X_6 &= \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Чистий дохід}} = \frac{A_{1095}}{\Phi_{2000}}. \end{aligned}$$

Якщо $Z_c < 0,50$, то підприємство має стійкий фінансовий стан, якщо $Z_c > 0,50$, то підприємству загрожує банкрутство.

6. Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства. Економісти Р.С.Сайфулін та Г.Г.Кадиков запропонували використовувати для експрес-оцінки фінансового стану підприємства рейтингове число:

$$R = 2K_3 + 0,1K_{пл} + 0,08K_{oa} + 0,45K_p + K_{РВК}, \quad (3.6)$$

$$\begin{aligned} \text{де } K_3 &= \frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Власний капітал}} = \frac{\Pi_{1495} - A_{1095} + \Pi_{1595}}{A_{1495}}; \\ K_{пл} &= \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{A_{1195}}{\Pi_{1695}}; \\ K_{oa} &= \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2000}}{A_{1300}}; \\ K_p &= \frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Чистий дохід}} = \frac{\Phi_{2190}}{A_{1300}}; \end{aligned}$$

$$K_{\text{рвк}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} = \frac{\Phi_{2350(2355)}}{A_{1495}}.$$

Якщо рейтингове число R для підприємства є більшим за 1, то підприємство знаходиться у задовільному стані, якщо менше за 1 – у незадовільному.

7. R -модель прогнозу ризику банкрутства. Вченими Іркутської державної економічної академії була запропонована власна 4-факторна модель прогнозу ризику банкрутства, котра має наступний вигляд:

$$R = 8,38X_1 + X_2 + 0,054X_3 + 0,63X_4 \quad (3.7)$$

$$\begin{aligned} \text{де } X_1 &= \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Вартість активів}} = \frac{A_{1195}}{A_{1300}}; \\ X_2 &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} = \frac{\Phi_{2350(2355)}}{A_{1495}}; \\ X_3 &= \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2000}}{A_{1300}}; \\ X_4 &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Операційні витрати}} = \frac{\Phi_{2350(2355)}}{\Phi_{2550}}. \end{aligned}$$

Вірогідність банкрутства підприємства у відповідності до значення моделі визначається за таблицею 3.1

Таблиця 3.1 – Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за R моделлю

Значення R	Ймовірність банкрутства, %
Менше 0	Максимальна (90-100)
0–0,18	Висока (60-80)
0,18–0,32	Середня (35-50)
0,32–0,42	Низька (15-20)
Більше 0,42	Мінімальна (до 10)

8. *Визначення коефіцієнта фінансування важколіквідних активів.* Шкала оцінки ймовірності банкрутства наведена в таблиці 3.2

Таблиця 3.2 – Оцінка ймовірності банкрутства на основі коефіцієнта важколіквідних активів

Критерій	Ймовірність банкрутства
$HA = 3 < BK$	Дуже низька
$HA + 3 < BK + DK$	Можлива
$HA + 3 < BK + DK + KK$	Висока
$HA + 3 > BK + DK + KK$	Дуже висока

- де НА – середня вартість необоротних активів;
 З – середня сума запасів;
 ВК – середня сума власного капіталу;
 ДК – середня сума довгострокових банківських кредитів;
 КК – середня сума короткострокових банківських кредитів.

9. Система показників Бівера.

Фінансовим аналітиком У. Бівером була запропонована система показників для оцінки фінансового стану з метою діагностики банкрутства, що наведена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Система показників Бівера

Показник	Алгоритм розрахунку	Рекомендовані значення показників		
		Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
Коефіцієнт Бівера	$K_{\phi} = \frac{\Phi_{2350(2355)} + \Phi_{2515}}{\Pi_{1595} + \Pi_{1695}}$	0,4 - 0,45	0,17	- 0,15
Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{zl} = \frac{A_{1300}}{\Pi_{1695}}$	$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
Рентабельність капіталу	$P_{\kappa} = \frac{\Phi_{2350(2355)}}{\Pi_{1900}} \cdot 100\%$	6 - 8	4	- 22
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$K_{\kappa\kappa} = \frac{\Pi_{1595} + \Pi_{1695}}{\Pi_{1900}}$	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$K_{\Pi\phi\kappa} = \frac{\Pi_{1495} - A_{1095} + \Pi_{1595}}{A_{1300}}$	0,4	$\leq 0,30$	$\approx 0,06$

10. Метод кредитного скорингу.

При скоринговому аналізі проводиться класифікація підприємств за ступенем ризику з урахуванням фактичного рівня показників фінансової стійкості та рейтингу кожного показника, вираженого в балах.

Виділяють наступні класи підприємств за даною методикою:

I клас - підприємство з добрим запасом фінансової стійкості;

II клас - підприємство, яке демонструє в деякій мірі заборгованість, але ще не розглядається як ризикове;

III клас - проблемне підприємство (повне повернення процентів сумнівне);

IV клас - підприємство з високим ризиком банкрутства навіть після прийняття дій щодо фінансового оздоровлення. Кредитори ризикують втратити свої кошти та відсотки;

V клас - підприємство найвищого ризику.

Таблиця 3.4 - Скорингова модель

Показник		Границі класів відповідно до критеріїв					
		I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Значення	0,25 і більше	0,2	0,15	0,1	0,05	менше 0,05
	Бал	20	16	12	8	4	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Значення	1,0 і більше	0,9	0,8	0,7	0,6	менше 0,5
	Бал	20	5	12	9	6	0
Коефіцієнт поточної ліквідності	Значення	2,0 і більше	1,9–1,7	1,6-1,4	1,3-1,1	1,0	менше 1,0
	Бал	18	15-12	10,5-7,5	6-3	1,5	0
Коефіцієнт фінансової незалежності	Значення	0,6 і більше	0,59-0,54	0,53-0,43	0,42-0,41	0,4	менше 0,4
	Бал	18	15-12	11,4-7,4	6,6-1,8	1	0
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Значення	0,6 і більше	0,4	0,3	0,2	0,1	менше 0,1
	Бал	17	12	9	6	3	0
Коефіцієнт забезпеченості запасів власним капіталом	Значення	1,0 і більше	0,9	0,8	0,7	0,6	менше 0,5
	Бал	15	12	9	6	3	0
Мінімальне значення границі		100	85-64	63,9-56,9	41,6-28,3	18	-

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$K_{ал} = \frac{\text{Гроші та їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{A_{1160} + A_{1165}}{\Pi_{1695}} \quad (3.8)$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності визначається за формулою:

$$K_{шл} = \frac{\text{Оборотні активи - запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{A_{1195} - A_{1100}}{\Pi_{1695}} \quad (3.9)$$

Коефіцієнт поточної ліквідності визначається за формулою:

$$K_{пл} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{A_{1195}}{\Pi_{1695}} \quad (3.10)$$

Коефіцієнт фінансової незалежності визначається за формулою:

$$K_a = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Вартість пасивів}} = \frac{\Pi_{1495}}{\Pi_{1900}} \quad (3.11)$$

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами визначається за формулою:

$$K_m = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}} = \frac{\Pi_{1495} - A_{1095} + \Pi_{1595}}{\Pi_{1495}}. \quad (3.12)$$

Коефіцієнт забезпеченості запасів власним капіталом визначається за формулою:

$$K_z = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Запаси}} = \frac{\Pi_{1495} - A_{1095} + \Pi_{1595}}{A_{1100}}. \quad (3.13)$$

Таблиця 3.5 – Результати розрахунків за моделями діагностики ймовірності ризику банкрутства на підприємстві

№	Моделі	Результат моделі		Ймовірність банкрутства
		Початок року	Кінець року	
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

4 ЗАВДАННЯ 3

Оцінка фінансової складової санаційної спроможності підприємства

Санаційна спроможність — це наявність у підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, фінансових, організаційно-технічних та правових можливостей, які визначають його здатність до успішного проведення фінансової санації. До загальних передумов санаційної спроможності відносять наявність у підприємства потенціалу для майбутньої успішної діяльності, а саме:

- а) реальних можливостей збільшення виручки від реалізації, скорочення собівартості продукції і на цій основі досягнення майбутньої прибутковості фінансово-господарської діяльності;
- б) реальних можливостей досягнення задовільної структури балансу;
- в) реальних можливостей забезпечення стабільної ліквідності та платоспроможності.

Санаційне спроможним підприємство буде в тім разі, якщо продисконована очікувана вартість майбутніх активів (за умови успішної санації) буде більшою за вартість його ліквідаційної маси перед проведенням санації.

Саме фінансова складова санації є найбільш важливою, що обумовлюється, насамперед, поділом самої процедури санації на фінансову санацію і реструктуризацію, проведення якої зумовлюється успішним проведенням першої процедури. Отже, першочергову увагу варто сконцентрувати саме на фінансовій складовій.

Фінансова складова санаційного потенціалу – це сукупність перспективних і наявних можливостей у підприємства з мобілізації власних фінансових ресурсів, а якщо є потреба, й запозичених, їх розподілу і використання з метою забезпечення ефективної і безперервної діяльності підприємства й досягнення його стратегічних цілей. Модель розраховується на початок і кінець року з виявленням тенденції та висновками за отриманими результатами.

Модель оцінки фінансової складової санаційного потенціалу:

$$RFP = -0,1397 \cdot x_1 + 0,0175 \cdot x_2 + 0,2795 \cdot x_3 + 0,0022 \cdot x_4 + 0,5590 \cdot x_5 + 0,0022 \cdot x_6, \quad (4.1)$$

де RFP – інтегральна оцінка рівня ФССП;

$$X_1 = \frac{\text{Необоротні активи}}{\text{Довгостроюві зобов'язання}} = \frac{A_{1095}}{П_{1595}};$$

$$X_2 = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Запаси}} = \frac{П_{1495} - A_{1095} + П_{1595}}{A_{1100}};$$

$$X_3 = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{A_{1195} - A_{1100}}{П_{1695}};$$

$$X_4 = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Вартість активів}} = \frac{\Phi_{2350(2355)}}{A_{1300}};$$

$$X_5 = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Кредиторська заборгованість}} = \frac{A_{1125}}{П_{1615}};$$

$$X_6 = \frac{\text{Поточні зобов'язання}}{\text{Собівартість}} - \frac{\text{Запаси}}{\text{Собівартість}} - \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Чистий дохід}} = \\ = \frac{П_{1615}}{\Phi_{2050}} - \frac{A_{1100}}{\Phi_{2050}} - \frac{A_{1130}}{\Phi_{2000}};$$

RFP [0; 0,5] – не доцільно проводити фінансову санацію;

RFP [0,5; 1] – мінімальний санаційний потенціал (фінансова санація проводиться за наявних перспектив репрофілювання або диверсифікації діяльності);

RFP > 1 – санаційний потенціал вищий за мінімально необхідний (фінансову санацію доцільно проводити).

5 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Фінансова криза на підприємстві: економічний зміст та причини виникнення.
2. Банкрутство підприємств та його види.
3. Параметри фінансової кризи.
4. Поняття і розвиток ознак банкрутства на підприємстві, наслідки банкрутства.
5. Економічна сутність санації підприємств.
6. Випадки, в яких приймається рішення про проведення фінансової санації підприємств.
7. Класична модель фінансової санації.
8. Сутність та завдання управління фінансовою санацією підприємства.
9. Зміст стандартного проекту санації.
10. Система раннього попередження та реагування, мета і етапи її створення.
11. Моделі прогнозування банкрутства підприємств.
12. Сутність та основні завдання санаційного аудиту.
13. Санаційна спроможність підприємства.
14. Порядок проведення санаційного аудиту.
15. Аналіз виробничо-господарської діяльності та аудит фінансової сфери підприємства.
16. Сутність та основні завдання фінансового контролінгу.
17. Функції контролінгу.
18. Методи контролінгу.
19. Стратегії санації підприємств.
20. Види та форми фінансової санації.
21. Основні правила фінансування підприємств.
22. Визначення потреби в капіталі для відновлення платоспроможності підприємства.
23. Визначення потреби в капіталі для проведення виробничо-технічних санаційних заходів.
24. Поняття та класифікація внутрішніх джерел фінансової стабілізації.
25. Збільшення вхідних грошових потоків підприємства.
26. Зменшення вихідних грошових потоків підприємства.
27. Способи реструктуризації активів при здійсненні санації підприємства.
28. Власний капітал, його функції та складові частини.
29. Балансовий курс корпоративних прав.
30. Збитки підприємства та джерела їх покриття.
31. Економічний зміст санації балансу та призначення санаційного прибутку.
32. Формування санаційного прибутку.
33. Завдання та основні передумови зменшення статутного фонду підприємств.

34. Методи зменшення статутного фонду.
35. Фінансування санації за рахунок акціонерного (пайового) капіталу.
36. Основні цілі та порядок збільшення статутного фонду.
37. Методи та джерела збільшення статутного фонду.
38. Збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості як метод збільшення статутного капіталу.
39. Збільшення статутного капіталу підприємства шляхом збільшення номінальної вартості акцій.
40. Альтернативна санація.
41. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника.
42. Санаційні кредити.
43. Фінансова участь персоналу в санації підприємства.
44. Сутність та форми реструктуризації підприємства.
45. Види реорганізації підприємств.
46. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств.
47. Реорганізація підприємств, спрямована на їх розукрупнення.
48. Передавальний та розподільний баланси.
49. Необхідність та принципи оцінювання майна підприємств.
50. Порядок оцінки вартості підприємства.
51. Дохідний підхід в оцінці вартості підприємства.
52. Майновий підхід в оцінці вартості підприємства.
53. Оцінка вартості підприємств на основі ринкового підходу.
54. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств.
55. Судові процедури банкрутства.
56. Порядок оголошення підприємства банкрутом.
57. Задоволення претензій кредиторів.
58. Фінансова санація на ухвалу господарського суду.
59. Мирова угода.
60. Форми та методи державної фінансової підтримки підприємств.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева О.В., Пепа Т.В., Федорова В.О., Кондрашихін А.Б. Основи управління фінансовою санацією підприємств. – Севастополь-Київ: Підприємство-реєстратор „Світок”, 2007. – 125 с. – (Препринт / Севастопольська міська державна адміністрація. ТОВ Підприємство-реєстратор „Світок”; 2007).
2. Антикризове фінансове управління підприємством: Навчальний посібник / С.Я.Салига, Є.І.Ляшенко, Н.В.Дацій, С.О.Корецька, Н.В.Нестеренко, К.С.Салига. –К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 208с.
3. Бобкова А.Г., Татькова З.Ф. Правове регулювання відносин у процедурі банкрутства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 152с.
4. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. Вид. 2-ге, виправл. і доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 504с.
5. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 784 – XIV від 30 червня 1999 року// Інформаційний бюлетень законодавства України „Юрист-Плюс”. - К.: Центр Комп’ютерних Технологій, 2004. – Вип.73.
6. Зятковський І.В. Фінансове оздоровлення підприємств: теорія і практика: Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 344 с.
7. Копилюк О.І., Штангрет А.М. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2005. -168с.
8. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.rada.gov.ua.
9. Селюченко Н.Є., Козик О.В. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Навч. посібник. – Львів: ЛБІ НБУ, 2007. – 211с.
10. Управління фінансовою санацією підприємства: Навчальний посібник / С.Я.Салига, О.І.Дацій, Н.В.Нестеренко, О.В.Серебряков. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 240с.
11. Управління фінансовою санацією підприємства: Навчальний посібник / За ред. Данилюка М.О., Савича В.І. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. –320с.
12. Byotte, Kenneth M., and Hayong Yun, 2009, Matching bankruptcy laws to legal environments, *Journal of Law, Economics, and Organization* 25, 2-30.
13. Bergman, Nittai K., and Daniel Nikolaievski, 2007, Investor protection and the Coasian view, *Journal of Financial Economics* 84, 738-771.

14. Berglöf, Erik, Gérard Roland, and Ernst-Ludwig von Thadden, 2010, Optimal debt design and the role of bankruptcy, *Review of Financial Studies* 23, 2648-2679.
15. Biais, Bruno, and Thomas Mariotti, 2008, Credit, wages and bankruptcy laws, *Journal of the European Economic Association* 7, 939-973.
16. Brunner, Antje, and Jan Pieter Krahen, 2008, Multiple lenders and corporate distress: Evidence on debt restructuring, *Review of Economics Studies* 75, 415-442.
17. Djankov, Simeon, Oliver D. Hart, Caralee McLiesh, and Andrei Shleifer, 2008, Debt enforcement around the world, *Journal of Political Economy* 116, 1105-1149.
18. Djankov, Simeon, Rafael La Porta, Florencio Lopez-de-Silanes, and Andrei Shleifer, 2008, The law and economics of self-dealing, *Journal of Financial Economics* 88, 430-465.
19. Franks, Julian, R., and Gyöngyi Lóránth 2006, A study of inefficient going concerns in bankruptcy, Mimeo, London Business School.
20. Gennaioli, Nicola, 2011, Optimal contracts with enforcement risk, forthcoming, *Journal of the European Economic Association*.
21. Gennaioli, Nicola, and Stefano Rossi, 2010, Judicial discretion in corporate bankruptcy, *Review of Financial Studies* 23, 4078-4114.
22. Erkki K. Laitinen, "Effect of reorganization actions on the financial performance of small entrepreneurial distressed firms", *Emerald* 7, (2011)
23. Lambert-Mogilianski, Ariane, Constantin Sonin, and Ekaterina Zhuravskaya, 2007, Are Russian commercial courts biased? Evidence from a bankruptcy law transplant, *Journal of Comparative Economics* 35, 254-77.
24. La Porta, Rafael, Florencio Lopez-de-Silanes, and Andrei Shleifer, 2008, The economic consequences of legal origins, *Journal of Economic Literature* 46, 285-332.

Електронні ресурси

1. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.minfin.gov.ua.
2. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.bank.gov.ua.
3. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
4. Система розкриття інформації на фондовому ринку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.smida.gov.ua